

Handläggare
Hillevi Eklund
Telefon 08-508 27404**Till**
Stadsbyggnadsnämnden

Klimathandlingsplan 2024-2030. Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

1. Stadsbyggnadsnämnden godkänner kontorets utlåtande som svar på remissen.
2. Stadsbyggnadsnämnden förklarar beslutet omedelbart justerat.

Amanda Horwitz
StadsbyggnadsdirektörMonika Joelsson Vestlund
AvdelningschefCarolina Fintlig Rue
Enhetschef

SAMMANFATTNING

Stadsbyggnadsnämnden har fått remissen Klimathandlingsplan 2030 från kommunstyrelsen.

I klimathandlingsplan 2030 förtydligas att stadens klimatarbete ska bedrivas inom fem utpekade omställningsområden för att nå de uppsatta klimatmålen. Stadsbyggnadsnämnden föreslås gemensamt med exploateringsnämnden ansvara för omställningsområde 4.

Planera, bygga och utveckla staden cirkulärt och hållbart.

Stadsbyggnadskontoret är positivt till att ansvaret och att förslaget till klimathandlingsplan breddar perspektiven kring stadsutvecklingens klimatpåverkan. Kontoret delar bilden att klimatpåverkan behöver lyftas tidigt och tydligt i de avvägningar som görs inom ramen för den fysiska planeringen. De klimatanalyser som föreslås i klimathandlingsplanen kan utgöra viktiga underlag för att i både plan- och projekteringsskeden är kartlägga klimatdrivande faktorer och planera för åtgärder.

Stadsbyggnadskontoret bedömer att fokus behöver ligga på genomförande av klimathandlingsplanen för att nå de högt ställda klimatmålen.

StadsbyggnadskontoretFleminggatan 4
Box 8314
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 27 300
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
start.stockholm

Remissmaterialet finns på: Bilaga: [KS 2023416 Bilaga 1\(1664691\)](#)

I sammanhanget behöver lyftas att den fysiska planeringen utgår från avvägningar mellan alla stadens övergripande mål.

Stadsbyggnadskontoret föreslår att nämnden godkänner kontorets utlåtande som svar på remissen.

UTLÅTANDE

Ärendet

Stadsbyggnadsnämnden har fått remissen Klimathandlingsplan 2030 från kommunstyrelsen för yttrande senast den 25 oktober 2024.

Övriga remissinstanser är Arbetsmarknadsnämnden, Exploateringsnämnden, Fastighetsnämnden, Idrottsnämnden, Kulturnämnden, Kyrkogårdsnämnden, Miljö- och hälsoskyddsnämnden, Servicenämnden, Socialnämnden, Stadsbyggnadsnämnden, Trafiknämnden, Utbildningsnämnden, Äldrenämnden, Överförmyndarnämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Farsta stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, Stockholms Stadshus AB samtliga bolag, Kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor, Kommunstyrelsens pensionärsråd, Odlar ihop, Akademikerförbundet SSR, Alternativ Stad, Avfall Sverige, Botkyrka kommun, Byggföretagen, Climate Live, Danderyd kommun, Digitaliseringskonsulterna, Ekerö kommun, Ellevio, energiföretagen Sverige, Fastighetsägarna Stockholm, fossilfritt sverige, Fridays for future, Fridays for future Stockholm, Friluftsförbundet region Mälardalen, Fältbiologerna i Stockholm, Förbundet för Ekoparken, Företagarna Stockholm, Förskolenämnden, Gasnätet Stockholm AB, Greenpeace Sverige, Greta's Gamlingar, Göteborgs stad, Haninge kommun, Hela Jorden, HSB Bostad Huddinge kommun, håll Sverige rent, Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd, Jordens Vänner, Järfälla kommun, Järva stadsdelsnämnd, KI, Klimataktion Stockholm, Klimatklubben, Klimatkollen, Klimatkommunerna, Klimatriksdagen, Kommunal Stockholm, KTH, Ledarna, Lidingö stad, Länsstyrelsen Stockholm, Malmö stad, Medveten i stan, Medveten konsumtion, Mobility Sweden, Momentum fryshuset, Nacka kommun, Naturskyddsföreningen, Naturskyddsföreningen Stockholms län, Naturvetarna, New weather Sweden, Norra innerstadens

stadsdelsnämnd, Norrtälje kommun, Nykvarns kommun, Nynäshamns kommun, Reformaten, Region Stockholm, Rena Mälaren Hands2Ocean, Researchers Desk, Rådet för Agenda 2030 remissbrevlåda, Saco Stockholm, Salems kommun, Scouterna Stockholm, SGBC, Sigtuna kommun, Sollentuna kommun, Solna kommun, Sportfiskarna Stockholm, STF Stockholm, Stockholm Exergi, Stockholms Byggmästareförening, Stockholms handelskammare, Stockholms koloniträdgårdar, Stockholms universitet, Studieförbundet Stockholm Gotland, Sundbybergs stad, Swedavia, Svensk Dagligvaruhandel, Svensk handel, Svenska botaniska föreningen, Svenskt Näringsliv, Svenskt Vatten, Sveriges Ekokommuner, Sveriges ingenjörer, Sveriges Kommuner och Regioner, Sveriges Åkeriföretag, Södertälje kommun, Trafikverket, Transportföretagen, Tyresö kommun, Täby kommun, Upplands Väsby kommun, Upplands-Bro kommun, Vallentuna kommun, Vaxholms stad, Vision Stockholm Stad, Visita Stockholm, Våra barns klimat, Vårdförbundet, Världsnaturfonden WWF, Värmdö kommun, Zero Waste Stockholm, Återvinningsindustrierna och Österåkers kommun.

I ärendet har stadsbyggnadskontoret samrått med exploateringskontoret och miljöförvaltningen.

Sammanfattning av remissen

Klimathandlingsplan 2030 är ett styrdokument för Stockholms stads hela organisation som konkretiserar hur de klimatrelaterade målen i Miljöprogram 2030 ska kunna nås. Klimathandlingsplan 2030 ersätter stadens innevarande klimathandlingsplan 2020-2023 som löpte ut under 2023.

De övergripande klimatmålen för Stockholms klimatomställning är

- *En rättvis och inkluderande omställning och*
- *Ett Stockholm utan globalt klimatavtryck.*

Under dessa klimatmål finns även delmål.

I klimathandlingsplan 2030 förtydligas att stadens klimatarbete ska bedrivas inom fem utpekade omställningsområden, vilka är:

1. Agera för en rättvis och inkluderande omställning.
2. Utveckla ett klimatpositivt energisystem.
3. Driva på för hållbara och fossilfria transporter.
4. Planera, bygga och utveckla staden cirkulärt och hållbart.
5. Styra mot en konsumtion med låg klimatpåverkan i stadens egen organisation.

Omställningsområdena beskrivs i planen i varsitt avsnitt. Stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden är gemensamt ansvariga för omställningsområde 4. *Planera, bygga och utveckla staden cirkulärt och hållbart*. Ansvariga nämnder har i uppdrag att samordna stadens relevanta verksamheter och hålla ihop arbetet inom omställningsområdet. I arbetet inom varje omställningsområde ingår att sammanställa ny kunskap, kontinuerligt utvärdera det pågående arbetet, tydliggöra utvecklingsbehov och möjlig uppskalningspotential. Det ingår även att, i samverkan med näringsliv, akademi, staten, regionen och civilsamhälle, utveckla ytterligare förslag på åtgärder som krävs för att nå klimatmålen. Arbetet i omställningsområdena sker i dialog med kommunstyrelsen och med de uppföljningsansvariga för miljöprogrammets mål.

I handlingsplanen listas cirka 130 åtgärder, fördelade på de fem omställningsområdena, som syftar till att bidra till att nå klimatmålen till 2030. Stadsbyggnadsnämnden ges huvudansvar för tio åtgärder och är delansvariga i 18 åtgärder inom omställningsområdena 1, 2, 3 och 4.

Förslaget till ny klimathandlingsplan har tagits fram i samverkan mellan förvaltningar och bolag. Stadsbyggnadskontoret har deltagit i fokusgrupper som har haft i uppgift att ta fram åtgärder. Stadsbyggnadskontoret har också funnits representerat i styrgruppen för miljöprogrammet och klimathandlingsplanen.

Kontorets synpunkter

Stadsbyggnadskontoret ser positivt på att staden har höga ambitioner i klimatarbetet och välkomnar att klimathandlingsplanen sträcker sig till 2030, för att skapa en långsiktighet i arbetet.

Stadsbyggnadskontoret anser att det är positivt att klimatarbetet struktureras i omställningsområden och att stadsbyggandet lyfts fram i ett eget omställningsområde eftersom det står för en stor del av de klimatpåverkande utsläppen.

Som stadsbyggnadskontoret lyfte även i remissvaret för miljöprogram 2030, behövs fokus på genomförande för att kunna säkerställa måluppfyllelse. För att klimatmålen ska nås behöver avvägningar i stadsutvecklingsprocessen göras utifrån klimatpåverkan och möjliggörande av cirkulärt byggande. Stadsbyggnadsnämndens verksamheter behöver genom t ex kunskapsspridning och metodutveckling arbeta med att möjliggöra en sådan utveckling och arbetet behöver ske i samverkan med relevanta aktörer.

Omställningsområde 1: Agera för en rättvis och inkluderande klimatomställning

Översiktsplanen slår fast att Stockholm ska vara en klimatsmart, växande stad med stadsmiljöer där det byggda och det gröna samspelar. Stadsbyggnadskontoret, tillsammans med exploateringskontoret, arbetar för att alla plan- och exploateringsprojekt ska bidra till en socialt värdeskapande stadsutveckling. Socialt värdeskapande stadsutveckling bidrar till att skapa levande och trygga livsmiljöer för alla. Det innebär bland annat likvärdig tillgång till grundläggande samhällsfunktioner och stadskvaliteter som bostäder, välgestaltade och trygga allmänna platser, arbetsplatser, goda förutsättningar för kollektivtrafik, samhällsservice, handel, kultur och rekreation. En jämlik och rättvis tillgång till staden skapar förutsättningar för klimatomställning, både på ett strukturellt och individuellt plan.

Stadsbyggnadskontoret föreslår fortsatta samtal inom staden för att definiera begreppet klimaträttvisa. Utifrån definitionen, är det angeläget med ett fortsatt metodutvecklingsarbete för att omsätta mål inom klimaträttvisa i plan- och exploateringsprocessen.

Omställningsområde 2: Utveckla ett klimatpositivt energisystem

Stadsbyggnadsnämnden har i samverkan med kommunstyrelsen och andra berörda nämnder och bolag under 2022-2024 tagit fram en energistrategi för Stockholms stad. Energistrategin har under 2024 godkänts av stadsbyggnadsnämnden och kommer nu behandlas vidare av kommunstyrelsen inför beslut i kommunfullmäktige. Under arbetet med energistrategin har det varit viktigt att säkerställa att strategin harmonierar med det uppdaterade miljöprogrammet och klimathandlingsplanen. Där energistrategin pekar ut en mer övergripande och långsiktig inriktning hanterar klimathandlingsplanen mer detaljerade åtgärder inom energiområdet.

En viktig roll för stadsbyggnadsnämndens verksamheter är att säkerställa att energifrågorna hanteras proaktivt och strategiskt genom hela planeringsprocessen, inte minst i den kontinuerliga översiktsplaneringen eftersom utbyggnaden av ledningsnät är behäftade med lång planeringstid. Detta kräver god och kontinuerlig kommunikation mellan de olika inblandade aktörerna. Föreslagen åtgärd om att verka för förstärkt elnät i Stockholm och samordna planering mellan elnätsbolag och stad är viktig i detta hänseende.

För den föreslagna åtgärden om installation av solceller på byggnader som förvaltas av staden anser stadsbyggnadskontoret att

arkitektoniska förutsättningar behöver läggas till som en bärande princip utöver kostnadseffektivitetsprincipen.

Stadsbyggnadskontorets erfarenheter kring ärenden med batterier för ellagring i byggnader visar att regelverket är otydligt och att det kan bli problem och nekade startbesked på grund av brandrisk. För denna föreslagna åtgärd borde Storstockholms brandförsvär lyftas in för samverkan kring brandriskfrågor.

När det handlar om att ge förutsättningar för att hindra ökad energianvändning för kylning i byggnader ställer sig stadsbyggnadskontoret frågande och tveksam till förslaget att stadsbyggnadsnämnden ska ha huvudansvar för denna åtgärd. Huvudansvaret behöver ligga på fastighetsägarna. För stadsbyggnadsnämndens verksamheter handlar arbetet om att i nya detaljplaner skapa strukturella och plantekniska förutsättningarna för låg energiförbrukning och att via bygglov pröva bygglovspliktiga åtgärder.

Omställningsområde 3: Driva på för hållbara och fossilfria transporter

Den transporteffektiva staden med närhet till service, arbetsplatser och kollektivtrafik och där gång, cykel och kollektivtrafik prioriteras har länge varit en bärande princip inom stadsplaneringen för att minska klimatutsläppen. I översiktsplanen kopplar detta an till stadsbyggnadsmålet *En sammanhängande stad*.

Stadsbyggnadskontoret anser att det är positivt att målet om att minska biltrafiken med 30 procent från 2017 års nivå lyfts in i klimathandlingsplanen. Det är en viktig förutsättning för den fortsatta översiktliga planeringen av Stockholm. Det är också positivt att trängselskatt som styrmedel lyfts. Även om det ligger utanför stadens rådighet har den stor potential att bidra till måluppfyllelse. För att nå målen kan staden behöva verka på flera sätt, vilket kan innefatta att verka för åtgärder på nationell nivå.

I åtgärderna hänvisas till genomförande av parkeringsplan och kollektivtrafikplan. Stadsbyggnadskontoret har varit med i arbetet med dessa planer och ser att dess innehåll pekar i en riktning som överensstämmer med stadens övergripande mål. Stadsbyggnadskontoret vill dock påpeka att dessa planer ännu inte är politiskt beslutade.

Omställningsområde 4: Planera, bygga och utveckla staden cirkulärt och hållbart

Det är positivt att förslaget till klimathandlingsplan breddar perspektiven kring stadsutvecklingens klimatpåverkan och tar ett helhetsgrepp utöver transporteffektivitet. I förslaget belyses bevarandet av naturliga kolförråd och kolsänkor, bygg- och anläggningssektorns klimatpåverkan, möjliggörande av cirkulärt byggande och att optimera användningen av det befintliga byggda beståndet för att effektivisera resursanvändningen och minska klimatpåverkan. Sammantaget ger detta en god helhetsförståelse för stadsutvecklingens klimatpåverkan.

Enligt förslaget till klimathandlingsplan ska klimatomställningen genomsyra plan- och exploateringsprocessen från översiktsplanering till markanvisningar, detaljplaner, projektering, bygg- och driftskede. Stadsbyggnadskontoret delar bilden att klimatanalys i plan- och projekteringsskeden är viktigt för att kartlägga klimatdrivande faktorer och planera för åtgärder i tidiga skeden. En genomtänkt planering och projektering har potential att sänka klimatutsläppen i genomförandeskedet.

Stadsbyggnadskontoret har inom den kontinuerliga översiktsplaneringen börjat undersöka metoder för att övergripande utvärdera stadsutvecklingens klimatpåverkan. Exploateringskontoret har utvecklat arbetssätt för att utreda åtgärder för minskade klimatutsläpp i projektering. Stadsbyggnadskontoret samarbetar nu med exploateringskontoret om hur klimatfrågan kan lyftas även i tidiga detaljplaneskeden.

Klimatpåverkan behöver lyftas tidigt och tydligt i de avvägningar som görs inom ramen för den fysiska planeringen och de klimatanalys som föreslås i klimathandlingsplanen kan utgöra viktiga underlag. I sammanhanget behöver det lyftas att planeringen utgår från avvägningar mellan alla stadens övergripande mål. Trots att synergier eftersträvas så finns inneboende målkonflikter, ibland mellan olika klimatåtgärder och ibland i förhållande till andra övergripande mål och uppdrag i kommunen.

Stadsbyggnadskontoret ser positivt på att stadsbyggnadsnämnden gemensamt med exploateringsnämnden ansvarar för omställningsområde 4: *Planera, bygga och utveckla staden cirkulärt och hållbart*. Till ansvaret finns en rad olika uppgifter kopplade. Det är för tidigt att uppskatta hur mycket tid och resurser som behöver läggas kopplat till omställningsområdesansvaret.

En av de föreslagna åtgärderna i förslaget till klimathandlingsplan syftar till att utreda hinder för återbruk av byggmaterial genom att minska detaljerade krav som försvårar återbruk på byggnader. Om den föreslagna åtgärden syftar till att minska detaljeringsgraden i detaljplaner för att möjliggöra återbruk så bör åtgärden formuleras på det sättet.

Flera av åtgärderna i klimathandlingsplanen syftar till att utveckla analyser eller krav för att minska klimatpåverkan från byggnader. I linje med livscykelanalyskrav för nya byggnader enligt exempelvis EU:s taxonomi, bör stadens byggande nämnder och bolag utreda hur metoder för att analysera byggnaders klimatpåverkan under hela dess livscykel skulle kunna tillämpas i staden. Det vill säga, analysera byggnaders klimatpåverkan i användningsskede och slutskede utöver byggskede.

Enligt förslaget till klimathandlingsplan är stadsbyggnadsnämnden huvudansvarig för åtgärden att möjliggöra resurseffektiv användning av den byggda miljön genom att underlätta för byggaktörer att anpassa befintliga byggnader framför rivning och nyproduktion. Stadsbyggnadsnämnden kan föra en dialog med byggaktörer kring omvandling av befintlig bebyggelse och ta hänsyn till klimataspekter vid planläggning. Det ligger däremot utanför stadens rådighet att åstadkomma ett mer effektivt nyttjande av befintlig bebyggelse då det är fastighetsägare och byggaktörer som driver genomförande.

Stadsbyggnadskontorets förslag till beslut

Stadsbyggnadskontoret föreslår att stadsbyggnadsnämnden godkänner kontorets utlåtande som svar på remissen och förklarar beslutet omedelbart justerat.

SLUT

